

3. Залеський А. М. . *Вокалізм південно-західних говорів української мови*. Київ, 1973. 156 с.

4. Толстая С. Вокализим полесских говоров в общеславянской перспективе // *Gwary mieszane i przejściowe na terenach słowiańskich. Rozprawy Slaawistyczne*. 6. Lublin, 1993. S. 303–309.

Коломієць О. В.

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри слов'янських мов та журналістики

*Навчально-наукового інституту філології та журналістики
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*

**НА ПЕРЕТИНІ РІЗНИХ СВІТІВ: ДИЛОГІЯ
БОГДАНА БОЙЧУКА «НАД САКРАЛЬНИМ ОЗЕРОМ.
КОХАННЯ ПОЗА СВІТАНКОМ»**

Творчий шлях Богдана Бойчука – поета, прозаїка, перекладача, літературного критика – є відображенням життя на перетині різних світів української материкової й еміграційної та світової літератур. Співзасновник Нью-Йоркської групи, яскравий представник модерністської літератури ХХ століття, який народився в селі Бертники на Тернопольщині, пройшов тернистими шляхами українських емігрантів, а останні роки жив у Глен Спеї в США та в Києві, у своїх творах не тільки розширив географічні межі української літератури, а й витворив новий художній світ. Захоплення «тотальним театром», у якому мають місце всі мистецькі засоби: текст, візуальні електронні ефекти, музика, поезія, балет та художні картини; що констатує Богдан Бойчук у нотатці до роману «Над сакральним озером», утілюється в новому жанровому різновиді, за словами письменника, – «тотальному романі», де автор використовує «прозу, поезію, прозопоезію, театральні діалоги, фотографії, художні твори й перетасовування часу як текст» [1, с.3].

Художній світ, створений письменником крізь призму його уяви, утілено в тексті через образну картину, що представляє не автор-оповідач, а персонажі, наділені самостійністю, які часто

беруть на себе роль розповідача. Саме такий тип оповіді є характерним для діалогії Богдана Бойчука, що представлена романами «Над сакральним озером» та «Кохання поза світанком», написаними автором у 2004 – 2012 роках у Нью-Йорку.

Зосим є оповідачем першої частини діалогії «Над сакральним озером». Із перших сторінок твору саме він знайомить читача з його світом, детально описує звички, побут, називаючи власну віллу колибою (що наводить на думку про українське походження). Далі оповідач описує зустріч Зосима зі Світою, його захоплення красою цієї жінки на тлі озера. Таким чином героями цієї частини діалогії стають двоє закоханих, які на рівні підсвідомості розуміють, що вони були подружжям тисячу років тому, у часи майя і ацтеків, та жили в Мехіко. Богдан Бойчук будує незримі мости між віруваннями майя та карпатською демонологією, показуючи, як завдяки різним цивілізаціям здійснюється формування та деформація людей та визначаються їхні стосунки на тисячу років наперед.

Через сприйняття Зосима автор змальовує зародження його почуттів до Світи: від милування до пристрасного кохання, але ці почуття захмарюють спалахи недовіри, роздратування, які часом викликає Світа своєю зверхністю і навіть нахабністю. Усе це викликає у Зосима спомини, які породжує його підсвідомість: «Ці почуття перевтілювалися в марення, які довший час майже не покидали мене. Продовж днів я думав про ту жінку, а ночами марив про неї. В мареннях вона стояла потойбіч дзеркала, а я намагався дістатися до неї. Пропихав через дзеркало руки, щоб досягнути її...» [1, с. 7].

Досить цікавим персонажем роману є Світа, висока, красива, приваблива жінка, яка «мала рівне каштанове волосся, темно-сині очі й класичні риси обличчя, однак душа у неї черства... від неї віяло холодом. Час від час вона нервово сіпала правую брову...» [1, с. 25]. Усе це є відгомонам подій у минулому житті Світи, де вона втратила дитину та коханого.

У своїх спогадах оповідач повертається до марення, у якому він неначе потрапив на перехрестя минулого й майбутнього світів та несподівано зустрівся з жінкою, яка колись була його дружиною. Вона кричала, просила врятувати її, але

оповідач залишив її й пішов геть. Зосим зрозумів, що їхня зустріч із Світою була не випадковою, що ці марення є відлунням їх минулого життя на іншому континенті в іншому світі.

Роман наповнений незвичними асоціативними образами, має динамічний сюжет, конденсовані діалоги та контрастну кінцівку, завдяки ігровій манері письма його легко й цікаво читати. Разом із тим, письменник змушує читача задуматися над тим, чи близькість гарантує пізнання іншого, коли замість довіри виникає відстороненість, а внутрішня свобода перетворюється на ув'язнення в самотності [4].

Оповідачем другої частини дилогії «Кохання поза світанком» є Світана. Через її спогади ми дізнаємося про її минуле життя. Так читач дізнається про її кохання до Птахолова: «Я стояла за кущем і милувалася. Не знаю, чим я більше захоплювалася – хлопцем чи його співами. Я потихеньку підійшла до хлопця й захоплено пила його спів. У ту хвилину я усвідомила, що не зможу жити без нього. Я покохала його ще тоді, коли вперше почула його спів три роки тому. Він покохав мене також, я відчула це своїм еством. Ми були щасливі. Мали свій ліс, мали свій камінь, мали свої світанки і свої пісні» [2, с. 42].

Але в один час це кохання для Світани обривається, коли Птахолов несподівано зникає: «Кожного ранку я виходила на те саме місце, але хлопець не з'являвся більше. А до одруження з Птахоловом, на жаль, ніколи не дійшло» [2, с. 74]. Коли Світана зустріла Зотца, у ній «нуртували протилежні почуття»: кохання до Птахолова й бажання бути з ним, а з іншого боку – страх перед його лісовим життям; і її захоплення багатством, красою та пишними будовами міста, у якому жив Зотц. Її приваблювала слава останнього. Вагання Світани тривали декілька тижнів, поки несподіване зникнення Птахолова не примусило її відчутти безнадійну втрату кохання. Вона щоранку ходила у ліс, шукала і кликала його.

Далі доля Світани, на перший погляд, складається щасливо. Вона погоджується на шлюб із Зотцем (який в майбутньому реінкарнується в Зосима), у них народжується донька. Та життя дівчинки опиняється під загрозою: Зотц, який прагне слави, приносить у жертву свою доньку. У Світани, яка втрачає через Зотца і коханого Птахолова, і доньку, назавжди зароджується

почуття ненависті й злоби та бажання помститися йому за ці втрати. Через внутрішній монолог героїні Богдан Бойчук передає складні психологічні процеси в її свідомості. Елементи роздуму стають частиною розвитку сюжетної лінії.

Своєрідною символікою у творі наділене священне озеро, води якого снилися Зосиму як генетична пам'ять про обряд жертвоприношення. На його березі Зосим уперше зустрів невідому жінку, озеро присутнє і в спогадах Світи. Озеро стає місцем жертвоприношення ацтецькому богові дощу Чакові доньки Світани й Зотца.

Таким чином, у діалогії Богдан Бойчук робить спробу переглянути сучасні точки зору на важливі суспільні проблеми: що породжує нерівність, де межа між моральністю та аморальністю, у чому сутність щастя тощо. Герої діалогії отримують в іншому часі та просторі шанс «другого народження». Зміна поглядів й місця спостереження, своєрідне дистанціювання від подій минулого, у якомусь сенсі відстороненість, дають можливість їм та читачу переоцінити сприйняття світу, переосмислити систему суспільних цінностей.

Список використаних джерел:

1. Бойчук Б. Над сакральним озером : роман. Київ : Факт, 2006. 232 с.
2. Бойчук Б. Над сакральним озером. Кохання поза світанком. Київ : Піраміда, 2015. 216 с.
3. Бойчук Б. Спомини в біографії. Київ : Факт, 2003. 200 с.
4. Капленко О. Наратив як модель світу: структурна побудова і проєкція на художній текст. *Слово і час*. 2003. № 11. С. 10–16.
5. Моренець В. Богдан Бойчук. *Слово і час*. 1997. № 10. С. 32–33.
6. Ревакович М. Нью-Йоркська група: антологія поезії, прози та есеїстики Львів, 2012. С. 152–153.